

Skötselplan för Jaktstuguskogens naturreservat

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att:

- skydda och utveckla en värdefull barnnaturskog,
- bevara den biologiska mångfald som är knuten till reservatets naturtyper,
- säkra gynnsam bevarandestatus för ett Natura 2000-område som huvudsakligen består av naturtypen "västlig taiga" enligt EU:s habitatdirektiv. Även andra naturtyper ingår enligt direktivet som "dystrofa sjöar och småvatten" och "öppna svagt välvda mossar och fattiga och intermediära kärr och gungflyn".

Skötseln skall leda till att reservatets höga naturvärden bevaras och utvecklas genom att mark, vegetation och vatten lämnas för fri utveckling. Detta gäller dock inte inom den avstyckade tomten kring Jaktstugan där andra bestämmelser gäller, se avsnitt 3.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn:	Jaktstuguskogen
Objektnummer:	04-02-001
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Flen
Församling:	Helgesta
Fastigheter:	Helgesta Gård 2:5 och 2:6
Markägare:	Helgesta Gård 2:5: Pontus Ekman m.fl. Helgesta Gård 2:6: Staten genom naturvårdsfonden
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Servitut:	För Helgesta Gård 2:5 att nyttja tillfartsväg och biluppställningsplats
Nyttjanderätter:	Jakträttsavtal finns för hela reservatet och gäller fram till 2006
Naturgeografisk region:	Nr. 24, Svealands sprickdalsterräng
Lägesbeskrivning:	Området ligger på västra sidan av Rockelstafjärden i Båven ett par km söder om Sparreholm
Topografisk karta:	09H NV, 10H SV
Ekonomisk karta:	097 91
ID-punkt:	654809.155816
Gräns:	Reservatet begränsas av innerkanten av den svarta linje som anges på beslutskartan, bilaga 1

Datum

2001-05-18

Areal:	52,8 ha, varav land 51,7 ha
Status:	
- Natura 2000	Beteckning: SE0220193
- Riksintresse	Ingår i riksintressena N11 (naturvård) och F12 (friluftsliv)
- Naturvårdsprogram	Ingår i objekt 82-41, Båven med omgivningar, klass I
- Urskogsinventering	Högsta värdeklass
- Nyckelbiotop	Beteckning: 09H 9b 16
Markslag och naturtyper:	
- Skogsmark	
Barrskog	ca 39,5 ha
Sumpskog	ca 10 ha
- Våtmark	
Fattigkärr	ca 1 ha
Mossar	ca 1 ha
- Sötvatten	
Dystrof insjö	ca 1,1 ha
- Tomtmark	ca 0,2 ha
Naturtyp enligt Natura 2000:	
- Västlig taiga (9010)	ca 45 ha
- Dystrofa sjöar och småvatten (3160)	ca 1 ha
- Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	ca 1 ha
Bevarandevärden:	
Biologiska	
- Markslag	Skogsmark
- Naturtyper	Barnnatureskog
- Strukturer	Gamla träd och död ved
- Växt- och djursamhällen	Vedsvampar, fåglar, ryggradslösa djur
Kulturhistoriska	Jaktstugan
Friluftsliv	

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

De tidigaste uppgifterna om markanvändningen i området är från 1700-talet, där det på en geometrisk avritning (1729) och på en skogsindelningsskarta (1750) var redovisat ängsmark där nuvarande Jaktstusjön ligger. Laga skifteskartan från 1880-talet visar hagmark norr och öster om Jaktstusjön. I väster benämns marken betesmark, och här framträder ett mer buskdominerande skikt än i den östra delen där lövträd ingår i hagmarken. Reservatets södra del var då liksom nu skogsmark. I skogsmarkens östra del fanns ett nybygge som omgavs av små åkertegar.

Häradskartan från 1900-talets början visar att huvuddelen av området utgjordes av barrskog med inslag av lövträd. Vid platsen för den senare anlagda dammen är

marken ännu ängsmark och vid nybygget är åkermarken fortfarande uppodlad. Jaktstusjön tillkom då den tidigare ängsmarken dämades upp. Detta skedde 1909 i samband med att den Jaktstuga som har gett platsen dess nuvarande namn byggdes. 1919 blev Jaktstuguskogen fridlyst som naturminne på dåvarande ägaren Erik von Rosens begäran. Ursprungligen var naturminnet på ca 80 hektar men 1949 beslutade länsstyrelsen, efter ansökan från familjen von Rosen, att reducera områdets storlek till ca 29 hektar, omgivet av en skyddszon. Skogen inom kärnområdet har inte rörts under de senaste 80 åren. Däremot har det i skyddszonen skett en del avverkning eftersom det enligt 1949:s beslut blev tillåtet att avverka inom detta område efter Skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Barrskogen som dominerar reservatet har en varierande ålder. I låglänta områden uppskattas skogen att vara upp mot 120 år, men delar av tallskogen på höjderna är betydligt äldre. Reservatets bördiga markförhållanden har redan givit stora delar av skogen naturskogsprägel, bland annat finns stora anhopningar med döda träd lite varstans i området. Det biologiska bevarandevärdet ligger främst i den orörda barnaturskogen med dess mångfald av olika strukturer och arter.

Topografin i reservatet är varierad med ett flertal höjdryggar och åsar omväxlande med låglänta områden. På höjdryggarna dominerar blåbärgranskog med hållmarks-tallskog där jordtäcket är som tunnast. Här finns också lingontallskog och lågörtgranskog samt talrika fuktiga områden av fattigkärr, alkärr och mossar med enstaka martallar, sälk, klibbal och björk. Även några fattigristyper ingår; egentlig sumpskog, mossig sumpskog och kärraktig sumpskog.

Den flerskiktade och välslutna barrskogen innehåller rikligt med torrträd och lågor. Förutom gamla granar förekommer även gamla grova aspar och ett flertal gamla tallar med s.k. pansarbark. Tillgången på högstubbar och lågor i granskogen är mycket god. Lågor finns i olika åldrar och olika stadier av nedbrytning.

På gamla träd och lågor och även på marken i gammelskogen, finns en värdefull svampflora. Däribland ett tiotal, enligt ArtDatabanken, rödlistade arter, t.ex. brandticka, gränsticka och rökfingersvamp. Även enstaka rödlistade mossor har påträffats, såsom grön sköldmossa och vedtrappmossa. Bland mer sällsynta kärlväxter kan nämnas knärot, korallrot, sumpbläddra, klockpyrola och loppstarr. Fågellivet är rikt med bl.a. flera hackspettarter. Flera intressanta skalbaggar har påträffats som är beroende av äldre skogsmiljöer, bl.a. den lilla korstecknade svampbaggen *Mycetina cruciata*, som finns med på rödlistan. Däggdjur är som vanligt sparsamt förekommande i denna skogstyp, men vildsvin och ekorre har dock noterats i området. I Jaktstusjön finns ett begränsat fiskbestånd av gädda, abborre och vitfisk, och kanske rudor.

Kulturhistoriska bevarandevärden

Jaktstugan, som greven Eric von Rosen på Rockelstad lät bygga 1909, är en kulturhistoriskt värdefull byggnad. Byggnaden är uppförd i fornnordisk stil med

Datum

2001-05-18

vindskivor utsirade med drakhuvuden. Dörrar och interiörer pryds av drakslingor och solkors. Till stugan, som ligger i en glänta, hör ett torrdass, en jordkällare och ett vedskjul. På grund av Jaktstugans höga kulturhistoriska värde beslutade länsstyrelsen 1991 att förklara stugan, samt ett ca sex hektar stort område kring Jaktstusjön, som byggnadsminne. 1998 avstyckades en tomt kring Jaktstugan (fastigheten Helgesta Gård 2:5). Länsstyrelsen har god kännedom om stugans historia och hur den bör underhållas. Restaurering eller annan väsentlig förändring av byggnadsminnet kräver tillstånd enligt kulturminneslagen. Taket på stugan restaurerades 1992 med statliga medel.

Hydrologiska och geologiska bevarandevärden

Jaktstusjön är en dystrof sjö med brunt, humusfärgat vatten. Jordarter inom området består till största delen av moränmarker. I norra delen av reservatet utbreder sig ett smalt bälte lera in i skogen. Organiska jordarter finns också representerade i området. Bergarter består av grå gnejs (tonalit till granodiorit) som ofta går i dagen.

Intressen för friluftsliv/forskning/utbildning

Objektet är ett intressant utflyktsmål eftersom här finns både natur- och kulturintressen. Reservatet är ett bra exempel på en välutvecklad barnnaturskog och har viss betydelse för forskning och utbildning.

Prioriterade bevarandevärden

Rangordnade bevarandevärden	Internationell status	Nationell status	Regional status	Lokal status	Ingen status
1. Barnnaturskog	X	X	X	X	
2. Jaktstugan	X	X	X	X	

Referenser

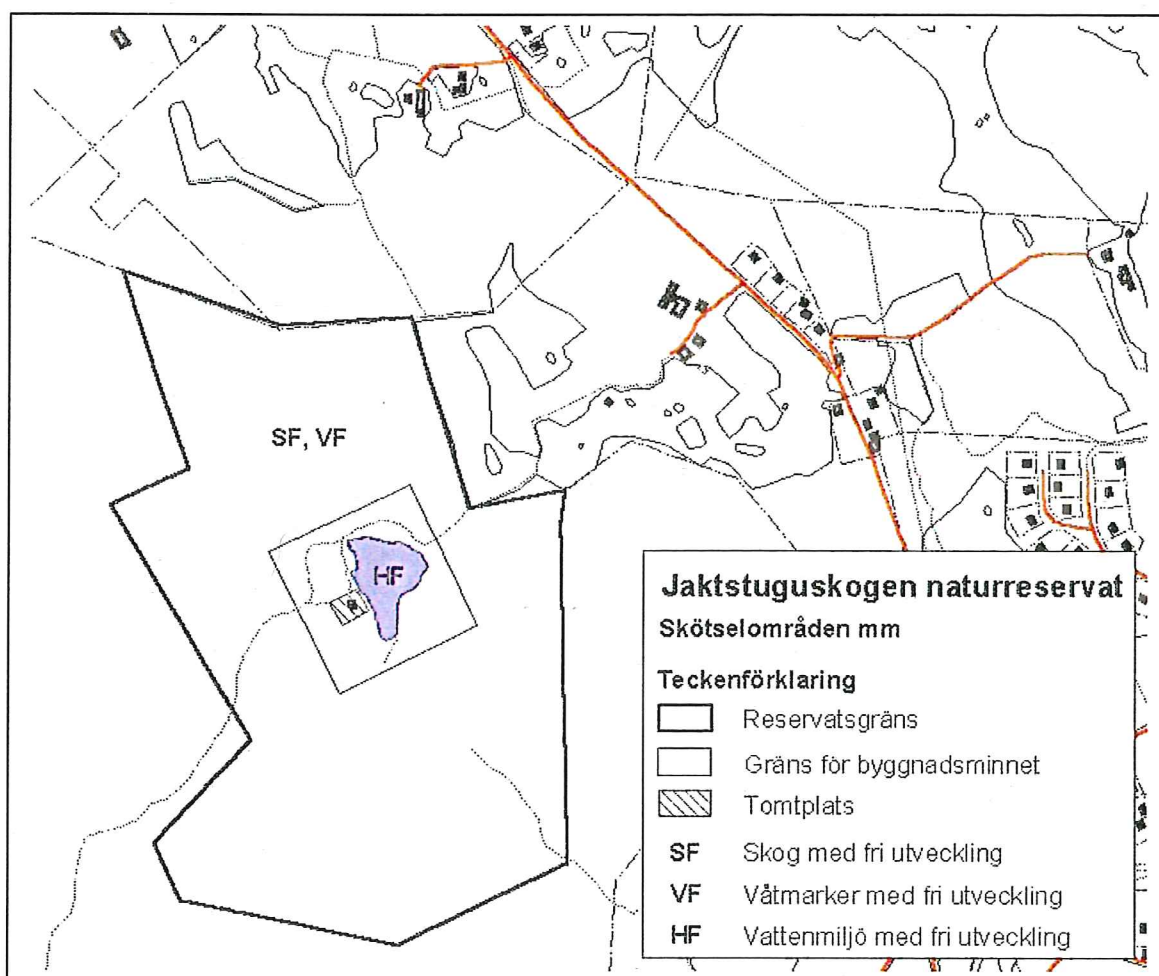
- Bylund, B., 1978. *Naturinventering av Jaktstuguskogen och Bålbergsudden*. Länsstyrelsen i Södermanlands län informerar, 1978/jan, nr. 2.
- Gustafson, H., 1994. *Inventering av skalbaggar (Coleoptera). Jaktstuguskogen*. Opublicerad skrift.
- Gärdefors, U. (ed.), 2000. *Rödlistade arter i Sverige 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1919. *Resolution 23 augusti 1919. Fridlysning av Jaktstuguskogen som naturminnesmärke*. Utdrag ur länsstyrelsens konceptbok.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1949. *Resolution, 14 januari 1949. Delvis upphävning av fridlysningen av naturminnesmärket Jaktstuguskogen*. Avskrift.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991. *Byggnadsminnesförklaring av "von Rosens Jaktstuga" inom fastigheten Brotorp 1:1 och Helgesta-Lund 1:4, Helgesta socken, Flens kommun, Södermanlands län*. Beslut.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991. *Sörmlands Natur*. Naturvårdsprogram.
- Pro Natura, 1994. *Inventering av mossor och lavar i tre naturreservat i Sörmland 1994, Jaktstuguskogen, Utnäset och Fräkenkärret*. Opublicerad skrift.
- Rydberg, H., 1991. *Artlista, kärlväxter i Jaktstuguskogen*. Opublicerad skrift.
- Rydberg, H., 1994. *Förteckning över svampar funna i Jaktstuguskogen*. Opublicerad skrift.
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1865. *Bladet Malmköping IV.Ö.33*. Skala 1: 50 000.
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1982. *Jordartskartan, 9H Nyköping NV*. Skala 1: 50 000.

Datum

2001-05-18

3. Indelning i skötselområden

Naturreseptet har indelats i två skötselområden (se nedanstående karta). Det ena skötselområdet består av all areal förutom själva tomtplatsen där Jaktstugan ligger. Här gäller skötseltyperna SF (skog med fri utveckling), VF (våtmarker med fri utveckling) och HF (vattenmiljö med fri utveckling). Det andra skötselområdet utgörs av den avstyckade tomtplatsen innanför byggnadsminnet och ges ingen närmare beskrivning i skötselplanen. Skyddsföreskrifterna för byggnadsminnet gäller huvudsakligen själva Jaktstugan och den avstyckade tomtplatsen. För de övriga delarna av byggnadsminnet gäller sådana föreskrifter som i huvudsak överensstämmer med naturreseptets föreskrifter och syfte.

4. Mål och åtgärder för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Syftet med att formulera kvalitetsmål är att få ett mått på gynnsam bevarandestatus för prioriterade bevarandevärden. Genom att välja lämpliga kvalitetsmål ska man kunna få ett mått på om skötseln uppfyller syftena med reservatet.

Kvalitetsmål

Det är gynnsam bevarandestatus när:

- naturtypen barnnatskog, "västlig taiga", har utbredningen 45 hektar (riktvärde),
- naturtypen fattigkärr med inslag av svagt välvda mossar har utbredningen 1 hektar (riktvärde),
- naturtypen dystrofa sjöar har utbredningen 1 hektar (riktvärde).

4.2 Skötselmål och föreskrifter för skötselSkötselmål

- Skötselmål för barnnatskogen, fattigkärr, mossar samt Jaktstusjön är fri utveckling.

Skötselföreskrifter

- Träd utanför tomtplatsen som riskerar att skada Jaktstugan får avverkas.
- Bränders släckning. Från naturvårdssynpunkt är det angeläget att skogssuccessionerna får utvecklas så nära det naturliga som möjligt och att brandkontinuiteten om möjligt bibehålls. Om brand skulle uppstå inom reservatet skall brandbekämpningen ha som målsättning att skydda skogen utanför reservatet. Brandbekämpning inom reservatet skall ske med så skonsamma metoder som möjligt.
- Stormfällning. Vid större stormfällningar eller där stormfälld volym överstiger den gräns skogsvårdslagen stipulerar ligger ansvaret på förvaltaren att vidtaga de åtgärder som bedöms erforderliga för att motverka insektsangrepp och skada på omkringliggande skogsmark.

4.3 Information, friluftsliv och turism

Syftet med reservatet är till viss del att erbjuda allmänheten fina naturupplevelser och att öka förståelsen för de höga naturvärdena i en barnnatskog samt Jaktstugans kulturhistoriska värden.

Allmänheten har goda möjligheter att besöka reservatet. Det skall anläggas en P-plats på västra sidan av riksväg 53 och från denna skall en stig in till reservatet märkas upp. Innanför reservatet finns gott om stigar, något som gör det enkelt för besökande att nå fram till reservatets olika delar. Vid Jaktstugan finns det idag en informations-skylt om stugan och dess historia. Informationstavlor om naturreservatet skall sättas upp på P-platsen vid riksvägen och på några platser ytterligare där större stigar når reservatsgränsen.

Skötselföreskrifter

- Större stigar får underhållas genom att fallna träd som försvårar vandringen tas bort.
- Städning av eventuellt kvarlämnat skräp skall göras en gång årligen eller oftare om så erfordras.

4.4 Jakt

Jakten inom området regleras inte i reservatsföreskrifterna. Jakten bör dock bedrivas i enlighet med god jaktsed. I nyttjanderättsavtalet framgår vilka särskilda villkor som gäller för jaktutövningen inom reservatet.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Uppföljning av kvalitetsmål	Vart 5-10:e år	Det största skötselomr.	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag/miljöövervakning
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag

6. Dokumentation och uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning görs för att ge svar på om bevarandevärdena har den gynnsamma bevarandestatus som avsågs när målen formulerades. Sedan skötselmål för reservatet är fri utveckling är endast uppföljning av kvalitetsmål tillämpligt för detta reservat. Huvudansvarig för uppföljningen är länsstyrelsen. Arealbedömning av utvalda naturtyper görs vart 5:e till 10:e år.

7. Kostnader och finansiering

Staten genom länsstyrelsen och Naturvårdsverket svarar för alla kostnader i samband med naturvårdsförvaltningen.

Åtgärd	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Vårdanslaget
Vägs skylt	Vårdanslaget
Informationsskyltar	Vårdanslaget
Underhåll av stigar	Vårdanslaget
Uppföljning av kvalitetsmål	Miljöövervakning